

วิจัยชั้นเรียนเปลี่ยนครู

สื่อสารด้วยภาษาดอกไม้

หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ซ่อนหนามแหลมคม

ครูแนน หน่วยวิชาภูมิปัญญาภาษาไทย ชั้นปีที่ ๑

วิจัยชั้นเรียนเปลี่ยนครู

“สื่อสารด้วยภาษาดอกไม้ หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ซ่อนนhamแหลมคม”

ฉันเป็นครูที่ดีแล้วหรือไม่

“ให้เด็ก ๆ ลองไตร่ตรองมองย้อนสะท้อนตน ว่าตนเองทำสิ่งใดได้ดี สิ่งใดยังขาดตกบกพร่อง และเราจะแก้ไข หรือพัฒนาตนเองอย่างไร” นี่เป็นประโยคที่ฉันพูดกับนักเรียน นักเรียนจะต้อง ทบทวนตัวเอง มองเห็นส่วนดีส่วนด้อย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนให้ดีขึ้น หลังสิ้นประโยค ฉันยิ้ม มุมปากเล็ก ๆ ขึ้นชมตนเองในใจ “แหมะ เราณีช่างเป็นครูที่ครบถ้วนกระบวนการจริงๆ การทำให้ เด็กรู้จักตนเอง จะนำไปสู่การรู้จักทุกสิ่งในโลก” สิ้นเสียงนึกคิด ฉันแบกสื่อและรอยยิ้มของตนเอง เดินกลับห้องพักครู ระยะเวลาที่เท่าของฉันกระทบพื้นอุ่นๆ ซ้าย ขวา ซ้าย จู๋ ๆ ฉันก็เกิดการรู้เนื้อ รู้ตัวแบบขั้นสุด สติสัมปชัญญะถูกส่งจากปลายเท้าขึ้นสู่โสตสำนึก ได้ยินเสียงตัวเองดังก้องอยู่ใน หัว “ให้ตายสิ แล้วฉันหละ แล้ว...ฉัน...หละ ฉันเคยไตร่ตรองมองย้อนสะท้อนตนเอง เหมือนที่ฉัน ใฝ่บอกกับเด็ก ๆ บ้างหรือเปล่า”

ฉันคิดว่า ในความเป็นครู ฉันมีข้อดีอะไรบ้าง

ฉันคิดว่าครูผู้สอนก็เหมือนนักแสดง แผนการสอนก็เหมือนบท หากลืมหบถ แน่นนอนว่าผู้ กำกับต้องให้เล่นใหม่ แต่หากเล่นตามบทที่เขียนไว้แบบเป๊ะๆ ทำนองว่า “เขาเอื้อมมือขวาเปิด ประตู ก้าวเท้าซ้ายออกจากบ้าน พร้อมยกมือขึ้นปาดน้ำตาสองครั้ง” การแสดงที่ออกมาก็คงจะดู ไม่สมจริง เพราะดูแล้วเหมือน “ตั้งใจเกินไป” ต่อให้เนื้อเรื่องดีแค่ไหน ผู้ชมก็ไม่มีทางสนุก เพราะผู้ เล่นขาดความเป็นธรรมชาติในการแสดง

คล้าย ๆ กัน

ฉันทำหน้าที่สอนวิชา ภูมิปัญญาภาษาไทย ณ โรงเรียนเพลินพัฒนามาเป็นเวลา ๑ ขวบถ้วน ในช่วงแรกที่ฉันสอน ฉันมีความกังวลต่อระเบียบขั้นตอนในแผนการสอนเป็นอย่างมาก ฉันจะเริ่มว่าวุ่นใจทุกครั้ง หากเหลือบมองนาฬิกาแล้วพบว่าฉันใช้เวลากับขั้นนำมากเกินไป ฉันจะกดปุ่มกอนั่งอย่างไม่รอช้า เมื่อเห็นว่านักเรียนใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนเกินเวลาไปจากแผน ทำให้การแลกเปลี่ยนในแต่ละครั้งดูเหมือนจะจบแบบงง ๆ เพราะฉันกลัวนักเรียนจะแลกเปลี่ยนกันจนไม่มีเวลาสำหรับขั้นต่อไป ฉันคิดแต่ว่า ฉันเขียนแผนมาอย่างไรฉันก็ต้องสอนอย่างนั้น ทำไม่ได้ ฉันไม่อยากให้ละครจบแบบหักมุม

ฉันแสดงได้แข็งทื่อ ไร้ชีวิตชีวา

ความคั่งๆ คากๆ ของการเรียนรู้ลักษณะดังกล่าวทำให้ฉันรู้สึกขัดข้องใจ หลังออกจากห้องฉันรู้สึกเหมือนกับว่า สิ่งที่ได้ติดไม้ติดมือมามีเพียงแค่สมุดงาน ฉันขาดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในตัวนักเรียน หลังจากนั้นมา ฉันจึงลดความกังวลในรายละเอียดของแผนการสอน และพบว่าตนเองมีความสุขกับการสอนมากขึ้น แผนการสอนยืดหยุ่นไปตามหน้างาน เมื่อฉันผ่อนคลาย นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น

แต่ผู้กำกับบอกว่า ฉันยังแสดงได้ไม่ดีพอ...

ในความเป็นครู ฉันมีข้อเสียอะไรบ้าง

ฉันเป็นธรรมชาติมากเกินไปหรือเปล่า

เมื่อพูดถึงการสอนที่ไม่เป็นธรรมชาติ เพราะยึดติดกับแผนการสอนมากเกินไป ฉันก็เกิดความเอะใจอะไรบางอย่างว่า แล้วถ้าหากฉันเป็นธรรมชาติเกินไปล่ะ จะเกิดอะไรขึ้น การสอนที่ไม่เป็นธรรมชาติ แก้ไขโดยการเชื่อมั่นในตัวเอง และปล่อยให้ตนเองขับเคลื่อนห้องเรียนตามการตอบสนองเด็ก ๆ แต่การสอนที่เป็นธรรมชาติมากเกินไป ฉันจะแก้ไขอย่างไร

การเป็นธรรมชาติมากเกินไป หมายถึงการที่เราไม่ยับยั้งซึ่งใจอะไรบางอย่างที่ไม่ควร รัก โลก โกรธ หลง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งหมดนี้ไม่ต้องให้ใครมาสอน ทุกคนมีในตัวเอง เพียงรออะไรมากระทบสักเล็กน้อย เราก็พร้อมจะแสดงความสามารถออกมาผู้อื่นได้เห็น มากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตนเอง หากเราไม่ฝืนความเป็นธรรมชาติบ้าง ธรรมชาติของเราก็จะสร้างความทุกข์ใจให้กับผู้อื่นได้

สิ่งที่ฉันพูด สร้างความสุขให้เด็กจริงหรือไม่

เมื่อฉันได้ไตร่ตรอง ใคร่ครวญความเป็นครูของตัวเอง ฉันค้นพบความขัดข้องใจบางอย่างที่ฉันทำเป็นมองข้ามมานาน นั่นก็คือ “ฉันรู้สึกไม่ดีในถ้อยคำที่ฉันเพิ่งพูดออกไปในบางครั้ง” ฉันลองมาพิจารณาใคร่ครวญดูว่า เพราะอะไรฉันจึงเป็นคนที่กังวลต่อคำพูดของตนเองนัก

ในสมัยที่ฉันเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ฉันจำความได้แม่นยำว่า ฉันเป็นนักเรียนที่ช่างถาม และค่อนข้างกล้าแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ฉันรู้สึกตื่นเต้นทุกครั้งเมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากคุณครู

จนกระทั่งวันหนึ่ง วันที่ฉันกำลังนั่งเรียน “วิชาภาษาไทย” ฉันจำภาพนั้นได้ดี ภาพของเด็กผู้หญิงวัยปอสอง นั่งอยู่แถวหน้าสุดของห้องด้วยความสดใส วันนั้นคุณครูได้สอนให้พวกฉันรู้จักกับบทกลอน “ผู้ใหญ่วินิจฉัย” กลอนช่วยจำคำสระ ใ- ไม้ม้วน ฉันตื่นตาตื่นใจกับเทคนิคใหม่ ๆ ที่ฉันไม่เคยรู้มาก่อน รู้สึกสนุกกับเนื้อหาของบทกลอน และในที่สุด ฉันก็ได้เกิดความสงสัยใคร่รู้อะไรบางอย่าง ฉันจึงยกมือขึ้นเหนือศีรษะและถามครูว่า “แล้วสระ ใ- ไม้ม้วนละลายคะ จำยังงัย” ครูไม่ได้ตอบทันที แต่มองมาที่ฉันสักประเดี๋ยวแล้วจึงพูดขึ้นว่า “ก็จำเองสิ...” เมื่อสิ้นเสียงของคุณครู ฉันรู้สึกตกใจเล็กน้อย ในตอนนั้นฉันอธิบายความรู้สึกของตนเองไม่ถูก ฉันไม่รู้เจตนาที่แฝง

อยู่ในถ้อยคำของคุณครู รู้แต่ว่ามันคือคำตอบที่ไม่ปกติ ทั้ง ๆ ที่รูปแบบนั้นก็ได้ยินบ่อย ๆ เช่น “หนูลองดูนั่นสิ” “เธอก็ลองมาเล่นดูสิ” ตลอดคาบเรียนนั้นฉันเอาแต่นั่งนิ่ง ๆ ความตื่นตัวเปลี่ยนแปลงเป็นความกังวล และหลังจากนั้นมา ฉันกลายเป็นนักเรียนที่ไม่ค่อยกล้ายกมือถาม หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ในชั้นเรียน

เมื่อฉันโตขึ้น ฉันได้มองย้อนกลับไปถึงเรื่องราวที่ยังฝังลึกอยู่ในใจ พิจารณาถึงต้นเหตุของความรู้สึกในวันนั้น ฉันพบว่าในเวลานั้นฉันมีความ “คาดหวัง” ในคำตอบของคุณครู ฉันคิดว่าคุณครูจะบอกวิธีการจำคำสระ ใ- ไม่มลาย หรือลึกลงไปกว่านั้น ฉันอยากให้ครูทำให้ฉันเห็นว่า “คำถามของฉัน ไม่ใช่คำถามที่ไร้สาระ” และหากฉันย้อนเวลากลับไปได้ ฉันจะแยกร่างของตนเองออกมา ล่องหนไปหน้ากระดานดำ และกระซิบข้างหูของคุณครูว่า **“ช่วยบอกเด็กคนนั้นที ว่าคำถามของเขา เป็นคำถามที่ยอดเยี่ยมมาก...”**

ในขณะที่ฉันอยู่คนเดียว ฉันให้คำนิยามตนเองว่า ฉันคือฉัน ผู้หญิงคนหนึ่งที่ชอบเล่นกับสุนัขและรักการกิน ในขณะที่ฉันอยู่กับพ่อแม่ ฉันคือลูกสาวที่ชอบนอนตื่นสาย ขณะที่ฉันอยู่กับเพื่อน ฉันคือคนที่ชอบเล่นมุขขำบ้างไม่ขำบ้าง

และในขณะที่ฉันเป็นครู ฉันคือใคร...

ในยามที่ฉันเป็นครู ฉันจะสร้างตัวตนระหว่างฉันและเด็กโดยอัตโนมัติ คล้ายกันกับเมื่อเราอยู่กับพ่อแม่ เมื่อเรารู้ว่าเราอยู่ในจุดของความเป็นลูก เราก็จะหยิบตัวตนของความเป็นลูกขึ้นมา เมื่อเราอยู่กับนักเรียน ความแตกต่างทั้งกายภาพและวิद्यุฒิทำให้เราสร้างตัวละครตัวหนึ่งขึ้นมา เป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ดูแล เป็นผู้สอน และเราจะเห็นตัวตนเราชัดขึ้น เมื่อตอนที่เราได้สื่อสารกับนักเรียน

“เด็กชายโป่งแห้ง คุณอีกแล้ว ไม่เกรงใจครูเลยหรือยัง...”

“อย่าเพิ่งพูดแทรกครูได้ไหม ทำแบบนี้ไม่มีมารยาทเลย”

“ลองคิดเองบ้างสิ เพื่อนคนอื่น ๆ เขาทำได้เองแล้วนะ”

“ทาโร่ เพื่อนคนอื่นเสร็จหมดแล้ว เขียนค่ะ!” (ทำยประโยคครูลงน้ำเสียงใจใน
หนัก ๆ เพื่อความจริงจัง)

ประโยคที่ยกขึ้นมา ฟังเดิน ๆ ก็คงจะดูเหมือนไม่มีอะไร ในเมื่อเด็กมันดี้อ เราก็ต้องมี
ถ้อยคำที่ใช้สั่งสอนกันเป็นธรรมดา แต่ฉันคิดว่า มันมีอะไรบางอย่างซ่อนอยู่ในประโยคเหล่านั้น
และสิ่งนั้นอาจมีค่าพอๆ กับไม้เรียว

ฉันเป็นอย่างไรในห้องเรียน

ทุกครั้งที่ฉันก้าวเท้าเข้าห้องเรียนเพื่อทำการสอน ฉันมีความปรารถนาในใจเล็กๆ ว่า
นักเรียนจะต้องให้ความเคารพฉัน ไม่ใช่แค่เพราะมันเป็นเรื่องของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัน
เพราะฉันเป็นครู ฉันเป็นผู้ใหญ่ เขาเป็นเด็ก เขาเป็นนักเรียน ดังนั้นสิ่งที่ฉันต้องการก็คือ ห้องเรียน
จะต้องเงียบ เมื่อฉันพูดไม่ควรมีคนพูดแทรก เมื่อฉันให้คำแนะนำนักเรียนต้องยินดีน้อมรับ เมื่อฉัน
แสดงอาการ ดู นักเรียนต้องเกรงกลัวในท่าทีของฉัน

ฉันลองมองย้อนกลับมาถามใจตัวเองว่า การกระทำเหล่านั้น ฉันทำไปเพราะอะไร และฉันก็
ได้คำตอบว่า ฉันอยากให้เด็ก ๆ เชื่อฟังฉัน (ฟัง เพื่อ เชื่อ และ ทำตาม) เมื่อพบเด็กที่ไม่ตอบสนอง
ความต้องการของฉัน เช่น เตือนให้หยุดคุยแล้วไม่หยุด กระตุ้นให้ทำงานแล้วไม่ทำ ความขัดใจใน
ตัวฉันก็จะเริ่มก่อตัวทันที

ฉันเริ่มเปลี่ยนแปลงสีหน้า น้ำเสียง และรูปประโยค เพื่อให้เด็ก ๆ สัมผัสว่าฉันเริ่มไม่พอใจ
กับการกระทำของเขา จากครั้งแรกที่ฉันพูดว่า “เด็กชายเอ ฟังครูก่อนนะคะ เดี่ยวจะไม่
เข้าใจ” เป็น “เด็กชายเอคะ กรุณาฟังครูสักนิดได้มั๊ยคะ เดี่ยวจะสอบตกอีกนะคะ ” แม้ว่า

ประโยคที่สองจะมีคำสละสลวย คล้าย ๆ กับประโยคที่เราเคยได้ยินในเสียงประกาศ เช่น เพื่อความปลอดภัยของท่านผู้โดยสาร กรุณารัดเข็มขัดทุกครั้งตลอดการเดินทาง แต่ใครฟังก็รู้ว่า ประโยคแรกและประโยคที่สองนั้น มีเจตนาแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ผลจากสิ่งที่ฉันเป็นคืออะไร

เมื่อฉันได้แสดงตัวตนอีกด้านหนึ่งออกมา รอบตัวฉันก็เริ่มเกิดความเปลี่ยนแปลง ความต้องการของฉันถูกตอบสนอง นักเรียนเจียบสงบลง แต่เขาจะเริ่มมีความรู้สึกที่ที่นี่ไม่ใช่พื้นที่ปลอดภัยของเขา ส่งผลให้บรรยากาศในห้องเรียนนั้นเฝ้า การโต้ตอบเริ่มไม่เป็นธรรมชาติ นักเรียนที่ฉันเข้าไปกระตุ้นให้ทำงานก็เกิดความกระวนกระวายใจ ไม่มั่นใจในศักยภาพตัวเอง และรู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากเพื่อน ๆ เพราะการที่ครูเดินมาที่ฉัน หรือเรียกชื่อฉันเพียงคนเดียว บอกให้ฉันลงมือทำงาน นั้นหมายความว่า ฉันนั้นสู้เพื่อน ๆ ไม่ได้ สิ่งที่ครูพูดตอกย้ำอยู่เสมอทำให้เขาเชื่อว่าเขาคือคนที่ด้อยกว่า ความเชื่อนี้เองที่ทำให้เขาเฝ้าบอกตัวเองอยู่ตลอดเวลาว่า **เขาไม่มีทางทำได้** เพราะ **การทำไม่ได้ คือตัวตนของเขา** หากเขาจะลงมือทำงาน เขาก็จะไม่มีความสุขในขณะที่นั่งทำงาน และครั้งต่อไปหากเขาจะทำงาน เขาก็จะทำงานเพราะความจำเป็น ไม่ได้ทำงานเพราะเขาอยากจะทำ

ฉันปรับอะไรในห้องเรียนบ้าง

เมื่อฉันรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง ฉันก็ได้พยายามปรับปรุงตนเองให้เป็นผู้ที่ดีขึ้น โดยขณะฉันกำลังดำเนินการสอน ฉันจะย้อนกลับมาดูตัวเองบ่อย ๆ เมื่อเห็นความรู้สึกตัวเองไวขึ้น ฉันก็กลั่นกรองคำพูดของตนเองได้ดีขึ้น และสื่อสารด้วยประโยคและน้ำเสียงที่คิดว่าจะสร้างผลดีมากกว่าผลเสียแก่นักเรียน โยนสายตาของการประเมิน ตัดสิน เปรียบเทียบทิ้งไป สร้างทัศนคติต่อนักเรียนใหม่

๑. ครู และ นักเรียน เป็นเพียงคำเรียกเพื่อแสดงให้เห็นถึง “หน้าที่” ของแต่ละฝ่ายเท่านั้น ไม่ใช่คำเรียกเพื่อกำหนดว่าใครเป็นผู้มีสิทธิ์ใช้อำนาจ หรือใครเป็นผู้ที่ต้องยินยอม

๒. คำพูดที่พูดออกไปแล้ว ไม่สามารถเรียกคืนกลับมาได้ ความรู้สึกก็เหมือนกัน เด็กไม่ต่างอะไรจากผู้ใหญ่ เด็กอาจจะไม่เข้าใจบางสิ่งที่เราพูด เพราะขาดประสบการณ์ แต่เขาจะเก็บไว้เป็นคลังคำ เต็มเข้าไปในสมอง เป็นวัตถุดิบในการสร้างตัวตนของเขาไปเรื่อย ๆ

๓. เข้าไปให้ถึงหัวใจของเด็ก คนที่ทำได้ช้าแล้วช้าเล่า ความจริงแล้วเขาไม่ได้ต้องการอยู่ที่เดิม แต่คำพูดเดิม ๆ ต่างหาก ที่ทำให้เขาไม่สามารถก้าวข้ามไปไหนได้ ดังนั้น ถ้าอยากให้เขากินผัก จงบอกประโยชน์ของการกินผักให้เขาฟัง ไม่ใช่บอกแต่ว่า ถ้าไม่กินผักก็ไม่ต้องไปเล่น ควรทำให้เขาสนุกตั้งแต่กิน อย่าทำให้การกินผักเป็นความทุกข์ที่มีความสุขรออยู่ข้างหน้า เพราะเขาจะกินแบบส่งๆ ไปทุกครั้ง

๔. อย่างกดดันตัวเอง ความรู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ นั้นเป็นเรื่องปกติ หากไม่พอใจสิ่งใดให้พูดออกไปออกไป เพราะเราต้องแก้ไขใจเราก่อนเป็นอันดับแรก มิเช่นนั้นสิ่งที่เราพูดออกไปจะดูเหมือนไม่เต็มใจพูด สุดท้ายลงเอยด้วยความเก็บกด วิธีการพูดคือให้บอกความรู้สึกของตนเอง บอกความต้องการของตนเอง และบอกเหตุผลว่าทำไมเราต้องทำเช่นนั้น ให้นักเรียนเข้าใจ

ตัวอย่าง

เด็กชายโป่งหน่ง คุณอีกแล้ว ไม่เกรงใจครูเลยหรือยังงั้น...

ความรู้สึกส่วนลึก รู้สึกไม่พอใจ ขนาดเรายืนอยู่หน้าห้องยังคุย ทำไมเด็กถึงไม่เคารพเรา เราไม่น่าเคารพเลยหรือ

แก้ไขเป็น นักเรียนคะ ตอนนี้อยู่คุณครูเจ็บคอบอกมากเลยเพราะต้องพูดแข่งกับนักเรียน(ความรู้สึก) ช่วยหยุดคุยและตั้งใจฟังนะคะ(ความต้องการ) พวกเราจะได้อ่านใจเหมือนกันทุกคน(เหตุผล)

“ลองคิดเองบ้างสิ เพื่อนคนอื่น ๆ เขาทำได้เองแล้วนะ”

ความรู้สึกส่วนลึก ถ้ามบ่อยเกินไป ครูต้องพูดแล้วพูดอีกจนเหนื่อย ทำไมไม่รู้จักพัฒนาตนเอง เหมือนคนอื่น

แก้ไขเป็น ดีมากเลยที่นักเรียนมาถามครูเมื่อไม่เข้าใจ ครูเห็นความตั้งใจและความพยายามของนักเรียน (ความรู้สึก) นักเรียนลองลงมือทำด้วยตนเองก่อนดีมัย หากเสร็จแล้วจึงมาให้ครูตรวจสอบ (ความต้องการ) เพราะนักเรียนได้จะรู้ว่านักเรียนไม่เข้าใจเรื่องไหนจริง ๆ เชื่อสิว่านักเรียนต้องเก่งขึ้นกว่านี้ถ้าได้ลองทำด้วยตนเอง ตอนนี่ครูขอเดินดูเพื่อนคนอื่น ๆ บ้างนะ (เหตุผล)

การสื่อสารลักษณะดังกล่าวทำให้ครูได้ทบทวนความรู้สึกของตัวเอง การพูดออกมาทำให้เราเชื่อตรงกับใจตัวเองมากขึ้น นักเรียนได้รู้ความต้องการส่วนลึกของคุณครู และได้คิดตามอย่างมีเหตุผลมากขึ้น

ผลจากสิ่งที่ฉันปรับคืออะไร

อย่างแรกเลยคือฉันรู้สึกดีกับตัวเอง สบายใจขึ้น เพราะรู้สึกว่าเราได้เริ่มทำสิ่งที่ถูกต้อง ฉันได้ตรวจสอบจิตใจของตนเอง ยับยั้งจิตใจตนเอง ไม่ทำให้ห้องเรียนกลายเป็นพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย ไม่ทำให้ตัวเองรู้สึกว่ากำลังใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอยู่ ในขณะที่ห้องเรียนเมื่อถูกบรรจุด้วยถ้อยคำที่สร้างสรรค์ บรรยากาศของการเรียนรู้ก็ดูมีความสร้างสรรค์ตามไปด้วย

ฉันได้เรียนรู้อะไรจากสิ่งนี้

หลายครั้งที่เราชุกชอนอำนาจในประโยคและน้ำเสียงที่แสดงอาการกล่าวโทษ ตัดสิน ประชดประชัน ซึ่งมีที่มาจากความคิดและความเข้าใจส่วนลึกว่า “เราและเขา ไม่เท่ากัน” จนส่งผลให้ ห้องเรียนที่มีชีวิตกลายเป็นห้องเรียนที่แห้งแล้ง ไร้ชีวิตชีวา การตัดสินหรือเปรียบเทียบนักเรียนว่าถูกผิด ดีเลว เก่ง ไม่เก่ง ยิ่งทำให้เรามีมุมมองที่แคบ มองไม่เห็นความรู้สึกและต้องการส่วนลึกที่

ซ่อนอยู่ในใจเด็ก ในขณะที่เดียวกันก็มองไม่เห็นทางออกของปัญหา ฉันเชื่อว่า เมื่อใดที่เราเห็นความ
ดีงามในใจเรา เราก็จะมองเห็นความดีงามในตัวผู้อื่น